Székesfehérvár, 1911. XVIII. évfolyam, 24. szám. Szombat, február 25.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak: 1 évre 16 kor., 1/2 évre 8 kor., 1/4 évre 4 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

A modernizmus és az Egyház fejlődése.

Bő kivonat dr. Vass József tanárnak a hitvédő kurzuson tartott befejező előadásából.

X. Pius küzdelmét a modernizmus ellen *„kétségbe-sett“* harcznak nevezgetik. Nem kétségbeesett, hanem elszánt és kétség kivül történelmi jelentőségü ez a küzdelem, csak jól meg kell érteni, *mi ellen* küzd olyan rendkivüli elszántsággal az Egyház feje?

I. Franciaország vallási élete nem tudott megszabadulni a forradalom előtti viszonyok és eszmeáramlatok hatásaitól. Elég egy pillantást vetnünk a szerencsétlen és most már másodranguvá sülyedt nép utolsó százéves fejlődésére, hogy megállapithassuk, mennyi ellentétes és egyuást emésztő erő és kikezdés működött a francia társadalmi, vallási és politikai életben. Harnack professzor azt mondja, hogy a *tévedés is előbbre viszi az embert*. Az embert igen, ha tanul a saját kárán; talán a nemzeteket is, ha a tévedések nem mérgezik meg az élet forrásait, amint történt Franciaországban, amelynek Lourdes-ja nem ment és épit annyit, mint amennyit rombol Zolája és vallástalan iskolája. Egyetlen katholikus ország intelligenciája se fordult el olyan nagy részben és olyan alaposan a katholicizmustól mint Franciaországé; elfordulása azért volt legveszedelmesebb, mert kulturája legmagasabb volt. Mivel a hitükben megrokkant elemek a modern kultura és a katholicizmus közt levő ellentétre hivatkoztak, a francia apologeták fölvetették a kultura és vallás kibékitésének gondolatát. Kezdetben jó úton hajadtak. De a mult század végső évtizedeiben mindig erősebb lett az az irány, amely úgy akart békét teremteni, hogy behódolt a szuverén kulturának, és annak adataihoz, postulátumaihoz kezdette hozzányirni a katholicizmust. Ez az irány modern volt, sőt ez volt a *modernizmus* alapgondolata: *minden áron kiegyezést keresni a vallásos világnézet és a modern kultura között.*

Nyomról-nyomra ki lehet mutatni, hogy a modernizmus fejlődése szoros összefüggésben van az *evolució* gondolatának előtérbe nyomulásával. Kétségtelen, hogy a fejlődés gondolata és elmélete nagy, nagy lendületet adott tudományos életünknek. A természettudományok neki köszönhetik legszebb eredményeiket. A történelem, a kultura, sőt a jelen élet is sok tekintetben érthetetlenek előttünk a fejlődés vizsgálata nélkül. A fejlődés *dogmája* azonban kizárt minden dogmabeli állandóságot. Kritikája előtt nincs befejezett adat, nincs abszolut érték, nincs tekintély. Mivel pedig a katholikus vallás dogmatikus czölöpökkel van leszegezve, abszolut értékkel ellátva és csalhatatlan tekintéllyel állandósitva, világos, hogy a XIX. és XX. század tudományos gondolkodása benne látja egyik legfőbb akadályát, olyan akadályt, amelyet a kritika választóvizével nem lehet szétmaratni, mert — nem is engedi magát. Két főerőssége van: *filozofiája* és *történelme*. Az első halhatatlannak, *perennisnek* mondja magát: megállapitásai metafizikus értékűek, alapgondolatai ezek: a) az érzéki és értelmi megismerés föltétlenül tárgyilagos; b) értelmünk a dolgok lényegét is meg tudja ismerni; c) vannak abszolut értékü igazságok, amelyek minden értelmi rendben érvényesek, ezek segitségével tehát kilendülhetek a kozmikus anyag- és erőrendszerből legalább egy irányba: a nagy Ősök, Isten felé. Történelme a kezében levő szent könyvek (ujszövetség) segélyével visszamegy a názárethi Mesterig, akinek istenségét bizonyitja és akitől önmagát eredezteti.

Látható, hogy e vallási rendszer nagy egésze magán hordja a befejezettség jellegét. Befejezett és állandósitott a dogmatikája, erkölcstana, világnézete, szervezete és kegyelmi rendszere, abban az értelemben, hogy alaptételei a fejlődéselmélettel szemben *adatszerü* viselkednek, vagyis a fejlődést önmagukra alkalmazni nem engedik. Egészen természetes, hogy a fejlődéses kritika e két ponton kezdi csákányozni a katholikus vallás alapszikláit, de az uj, mindenáron békülni óhajtó katholikus apológia is itt tette a legnagyobb engedményeket.

II. A vallás intellektualista filozofiájával szemben állitották a Kant-féle *agnosztikus* bölcseletet. Ezen irány alapjában azonos a legujabban gyakran emlegetett anti-intellektualizmussal. Valami csöndes megadás rezeg elő az anti-intellektualisták irásaiból olyan értelemben, hogy, ha már egyszer az értelem ugy sem tud bennünket föltétlen bizonyossággal eligazitani a létezés és történés tényei között, — *élni* pedig kell, — adjunk több szerepet a cselekvésbeli energiáknak, különösen az akaratnak. Az agnosztikus rendszer szerint az ész nem tud *lényeget* biztosan megismerni, hanem csak külső jelenségeket. Ha tehát nem tudok a dolgok lényegéig sem eljutni, annál kevésbbé tudom az ugynev e

Paraszt a gépkocsin.

A „Fejérmegyei Napló“ tárcája.

A Bogyóék portájáról egyik reggelen hárman indultak be a városba „törvény“-re. Az öreg Bogyó, a fia, meg Máté sógor, a ki velük „fertály-részes“ a belsőségben. E fertály rész miatt is mennének ők most törvényre, mivelhogy ez a sógor akadékoskodik megint. Neki mindig extra igazság kell.

Az indóházhoz vezető kis utcika fordulójánál azonban Máté sógor csak elköszönt Bogyóéktól.

— No, Isten kétekkel!

— Mi? Hát ked nem a „cúg“-gal gyün velünk?

— Nem a. Majd csak émék én gyalogosan.

— Má' meg azt a tiz pízt is sajnájja ked?

Pedig nem is a tiz pénzt sajnálta a sógor, hanem csak furfangosan úgy okoskodott, hogy a másfélórai ut alatt egymagába ballagva, lesz elégséges módja kieszelni, mit is mondjon a törvény előtt a fertályrész hijára nézvest. Hármasban ezt olyan akkurátosan ki nem fundálhatná, holott szükség lesz egy kis ügyeskedésre, mert hát, no...

Igy aztán a sógor magába baktatott az országuton. De még az utkaparó házig sem ért, amint hallja ám jó távol a háta mögött egy automobilnak tülkölését.

Egy villanásra megkapta őt a nagyszerü ötlet.

— Nini. Ez a „büdös masina“ engöm is elvihetne. Biz Isten!

Próbált ember volt Máté, eszének kerekei is hirtelen jártak, a másik pillanatban hát kész hadicsellel állotta el az országut közepét. Bottal, kalappal hajkurászva, teletorokkal obégatott:

— Hó! Hohó!... Megállj!...

A gépkocsi vagy tiz lépésnyire Máté előtt csakugyan meg is állott. Csak egy soffőr ült egyedül a bakján. Egyik szomszédos községbeli uraság autója volt.

— Ez ám a szerencse! — gondolta el nagy örömmel a sógor. — De biz én most már fölkapaszkodom rája.

Látásból ismerte is a soffőrt, a ki németnáció volt. Le is sajnálta miatta Máté, a mint tudakolta:

— Ná, bácsi mi fán?

— Ej, masiniszta uram, a városba mén, ugy-e? Meginstálom szépen, egy a fizetség, kapjon föl hát engemet is.

— Mars, nem lehet!

— Ugyan má' no tisztölt masiniszta uram, dehogy nem. Sajnájja meg egyszer a szegény embert.

A soffőr gondolt egyet.

— Na, also, jó fan. Ety-kettő, pelépni — s azzal nyitja is már a gépkocsi oldalsó ajtaját.

Csakhogy meg lévén az engedelem, Mátéban ágaskodott az uri gusztus. Ez pedig még a masinán is megkivánja elsőnek a *pipaszót*, másodiknak a komóciót. Előkotorássza hát a tarisznyából az agyagpipát, a szij mellől az acskót, a mándli zsebből a gyujtót. Félmarokkal gyömködi a dohányt, fél kézzel meg a kénes gyufát húzza végig az autó sárfogóján. A lassu cihelődést nézve, a soffőrből is kitört a német béketűrés.

— Ein impertinent frecher Kerl. Na vart. Also, lesz fagy nem lesz pelépni!!

Máté sógor teljes flegmával szörtyögtetve pipáját, édeskés bizalmaskodással csititja a németet.

— No csak no, masiniszta uram. Mi ez az egy-két minutum ennek a fájntos masinának. Má' csak dukál ehhöl a pipa.

S miután az acskó visszatevődött, a tarisznya a nyakból leakasztódott, Máté sógor beszállott a kocsiba. De magától még sem ülne le mindjárt. A tarisznyát letette a szomszéd ülésre,

Sövegjártó János vászon kereskedése Székesfehérvár, Barátok épülete, ezelőtt: Özv. HANEL ANTALNÉ. Nagy választék ágy és asztalneműekből, — — fehér és színes barchetok, stb. — — Olcsó szabott árak.

Mai lapunk 6 oldal.

00000111

zett ősokot, Istent megismerni. A Nagy Ismeretlent ki kell kapcsolni eszerint a megismerhetőségek birodalmából, vagyis *a megismerés csak addig tudomány, ameddig anyagra és kozmikus erőre vonatkozik.*

E ponton szellemek oszlása történt és két irány fejlődött.

A radikális evolucionisták egyszerűen elvetették Istent és a vallást, mint észszerűtlen dolgokat és megalkották saját külön világnézetüket, a Häckel nevével kapcsolatos *monizmust.*

A mérsékelt evolucionisták és *modern katholikusok* pedig számoltak azzal a világtörténelmi nagy adattal, amit vallásnak és vallásos ösztönnek neveznek, és felállították a tételt, hogy a Nagy Ismeretlent nem az értelem fogja meg, hanem *megsejti az érzelem.* Ez a vallásos érzelem, vágy csudálatos valami. Egy kezdetben öntudatlan, de elemi erejü vágyódás, amely áttöri megsejtéseivel a megismerhetőség szűk korlátait, kilobog a Nagy Ismeretlen felé, egyesül vele, átéli ezen egyesülést és boldog benne és vele. Ezen egyesülés a lélekben a Nagy Ismeretlen revelációja, amelyet nemcsak *élni* lehet, hanem *gondolni* is attól kezdve, amikor az öntudatba *hit* alakjában átmegy, ekkor ugyanis megismerhetőséggé változott A logikailag képzett ész foglalkozni kezd ezen belső átéléssel, boncolgatja, szétredőzi és fogalmat alkot belőle, az *Isten fogalmát* Ettől kezdve az átélés és annak intellektikus elrendeződése karöltve fejlődnek. Az értelem szimbolumokat keres és talál az átélés tartalmának kifejezésre, tételeket alkot, történetet ír, rendszereket kalapál össze, amelyeknek azonban tartalmat mindig az érzelmi átélés ad. Ha ez megszünik, vagy irányt változtat, a tételek és szimbolumok, történetek és rendszerek mint a csigának üres háza tartalomnélküliekké válnak, megkövesülnek, — az értelem pedig az uj átélés tartalmának boncolgatásába kezd. Mivel az *élet* nem logika sőt logikával meg sem fogható, a vallási átélés változásaival változnia kell a vallási intellektualizmusnak is.

III. Ugyanezen nyomokon indult el a biblia-kritika is. Ezen irány főképviselője a *modern* katholikus apologéták között Loisy, kinek 1902-ben megjelent munkája *L' evangile et L Eglise* nagy föltűnést keltett és csakhamar tipikus lett ezen a téren.

A biblia-kritika kemény támadásokat intézett a szent könyvek hitelessége ellen. Bár célját nem tudta elérni, az óriási apparátussal folyó ellenséges munka nagyon alkalmas volt arra, hogy megfélemlítse a nem erős lelkeket Talán ez volt lélektani alapja annak, hogy Loisy egyszerűen odalökte a könyveket a kritikának. Mivel a hagyományokat az immaneneczia értelmében nem fogadhatta el történelmi bizonyitéknak, az előbb vázolt fejlődés alapján kisérelte meg kimutatni a katholikus vallás és Egyház létrejövését. Rendszerével bővebben nem foglalkozunk, de nem is szükséges. Elég megállapitanunk, hogy elmélete és az agnosztikus vallásbölcselet konvergens irányuak.

IV. Levonhatjuk most a kettős irány következtetéseit.

1, Minden vallás egyformán igaz vagy nem igaz.

2, A hagyománynak nincs bizonyitó értéke.

3, A dogmák a vallási átélésnek formulái. Semmi közük a tudományos igazsághoz.

4, A szentségek egyszerü jelvények.

5, A szent könyvek egyes kiváló embereknek nagy dinamikával történt vallási átéléseiről szólò följegyzések.

6, Az Egyház és minden vallási szervezet a kollektiv öntudat eredménye.

7, Krisztus egyszerü ember.

8, A hit és tudás között nincs ellentét, de nem is lehet, mert semmi közük egymáshoz. Mint tudós lehetek Krisztus istenségének tagadója, mint az átélés embere imádhatom benne Istenemet.

V. Az elmondottak alapján meghatározhatjuk a theológiai modernizmust. *A modernizmus azon szellemi irányzat, amely a fejlődés alapján állva azt állitja, hogy a vallás a vallásos lélekből erednek és fejlődik, abból meriti tartalmát és alapgondolatát minden kivülről jövő tényleges kinyilatkoztatás vagy tekintély kizárásával.*

Cáfolatával nem gondolkozhatunk ilyen szűk keretek között, azt egyébként is elvégezték már e kurzus megelőző előadásai önálló tételekben. Csak az jegyezzük meg, hogy ezen irányt X. Pius pápa elitélte

1907. apr. 17. Allocutio-jában,
1907. jul. 3. *Lamentabili sane* decretumában,
1907. szept. 8. *Pascendi* encyclicájában,
1910. máj. 26. *Editae saepe* kezdetü Borromäeus-körlevelében és
1910. szept. 1. *Sacrorum Antistitum* motuproprioiában.

Az előadottakból az is világos, hogy sok törekvést tévesen neveznek modernizmusnak. Ha valaki *az ős katholikus hitnek és Krisztus gondolatainak* minél teljesebb belső átélését és kialakitását sürgeti, nem modernista. Ezt sürgette szent Pál is. Ha valaki az Egyház reformálását kivánja, nem modernista. Ezt kivánja X. Pius is. Ha valaki józan és tárgyilagos kritikát alkalmaz a katholicizmus egyes vallási elfejlődéseire, nem modernista. Ilyen kritikát alkalmazott Szent Jakab is katholikus levelében. A fődolog az, amire Szent Pál figyelmeztet bennünket:

Testvérek, álljatok (erősen) a hitben!

A kinos ügy.

Rég esett városunk álló vizeibe kő, amely nagyobb és zavarosabb hullámokat vert volna, mint a Reé-, Olász-, Simon-, Holly-féle affér, a mely aztán természetszerüleg az egész városi tisztikart is érinti. Nincs hivatal, nincs kaszinó, nincs társaság vagy magánház, amelyben ezt az affért nem tárgyalnák. Azonban mindenki a legnagyobb tájékozatlanságban áll. Egész sereg emberre gyanakszanak s ami a legkülönösebb: most már nem az ügy, hanem a személyek vannak előtérben: a Simon-párt és a Reé párt. Kinek kitetszik jobban. Szidják Reét és vele Holly Gézát. Miért? Hiszen Reé csak a becsületét védte, amihez utóvégre a nála sokkal kisebb embereknek is joga van. Holly pedig ügyvédi minőségben ál-

---

maga meg, mint a tojó tyuk, térült-fordult a bőrülés fölött, mig nem a soffőr becsapván a kocsiajtót, hirtelen nagy erővel meg nem inditotta a gépet. A ránditásra nagy nyekkenéssel vágódott Máté hátra az ülésre.

— Na bizony — konstatálta szakértőileg Máté — különben is indithatna, Csiróba' se ér sokat a rángatás.

De hamarosan megbékélt, mert itt az állomás közelségében a répásszekerektől felgyúrt uton csak lassúbb tempóban haladhattak. Erre aztán a kellemetes bizsergés átfutotta a sógort.

— Bujnye! E' mán aztán teszi!

Úgy nézdelt jobbra balra az elmaradó répatáblák felett, mintha mind az övé volna.

— Máté, dicsérem az eszedet ezér' a pótentós kitalálásér'. Niz majd nagyot az öreg sógor, mikor én már ott várom üket a palota előtt — s nagy grandezzával köpött is egy hegyeset, de csak úgy féloldalt, előre.

A mándli ujjára tapadt nyomokból még a jövőre szóló tanulságot is fiskális stilusban szűrte mondattá:

— Máskor, ládd-e, ne sajnájj megfordúni, Máté komám.

Mert hát ugy tervelte, hogy biz ezt az alkalmatosságot ezután sohase fogja elszalasztani.

Az utnak simább, kissé menetelesebb szakaszához értek, ahonnan vagy 5—6 kilométerre szabad volt a kilátás. Se szekér, se állat előttük, csak jó elől ballagott egy-két asszonynép az utszélén. Falubeliek voltak. Fente is már a fogát Máté hogy fogja őket lesajnálni.

Ám a soffőr most neki szabaditotta a „teljes gőz"-t. Az autó eszeveszett nekilendülése hátraló dította a sógort. A zökkenés, a nagy légnyomás egyszerre ugy benneszoritotta lélekzetét, hogy pipáját kiejté, csak hápogott-kapkodott, mint a szélütött. Szemeit se tudta fölnyitni. Kábult, szédült. Nagy kinjában csak azt várta:

— No most fut ki belőlem a lélek. Uram segits!

A száguldó gép egy-kettőre beérte az asszonyokat, a kik szájtátva nézték a rohanást. Bezzeg nem törődött velük a sógor. Csak legalább megbökhetné azt a megbomolt németet, hogy már elég volt. De se mozdulni, se szólni nem virt. Könnyezett, fuldokolt.

Végre kanyarulathoz értek. A soffőr meglassitotta hát a rohanást. Máté föllélegztet.

— No hál' Istennek! Ebbül elég volt. Még a lelket is megnyomoritotta bennem.

Előre kapaszkodott annyira, hogy a soffőrt elérhette:

— Masiniszta úr, megköszönöm a szivességét. Már én csak gyalogosan mennék tovább. Álljunk meg.

A soffőr, a ki a kanyarulaton tul már ismét „teljes gőz"-t adott, németül mordult hátra:

— Kerl, ruhig!

Negyedórába se tellett s az egész vagy husz kilométeres utnak a végén, a város közelében jártak. A sógor, fejét mélyen levágva, elszontyolodva adta meg magát sorsának. Csak a városi vámsorompónál szóllott ismét nagy megjuhászodva a soffőrnek:

— Tisztött masiniszta ur, itt mindjár' a piactéren lekivánkoznék. Legyen olyan jó . . .

A soffőr kajánul vigyorgott vissza:

— Na ja, bein Bekken!

Ez persze, igy hallomás után, Máté nem értette, mit jelent. De hamarosan kezdte pedzeni az értelmét, amint a piacot is elhagyva, a masina semmi hajlandóságot sem mutatott a megállásra.

— Tyű, az áldóját masiniszta ur — s ijedten ráncigálja a soffőr bőrbekecsét Máté.

De a német fülrepesztő tülkölések között, ügyet sem vet a ráncigálásra. Már a „palota" felé vezető utcán is tul vannak s a masina nemhogy megállana, de mindjobban kezd ujra nekiiramodni.

— Hé emberek! Hahó! Segitség! Állitsák meg! . . . — tör ki most már Mátéból a vészkiáltás s fejjel-karral hadonászva igyekszik megértetni magát a bámész utcanéppel.

Többen meg is állanak, néhány siheder az autó után fut; zaj, lárma kerekedik. Sőt ott elől, ugylátszik a posztoló rendőr csakugyan el akarja állani az utca közepét.

Csakhogy huncut a német még soffőr-bekecsben is.

Félkezével olyan határozott gesztusokat csinál a feje körül, közben hátrafelé mutogatva, amelyekből a félreintett nép világosan kiérthette, hogy az autón szállitott szegény atyafinak a fejpadlásán nincs egészen rendben a szénája. Még a rendőr is, szánakozva tekintvén a kapálódzó Mátéra, előzékenyen mutogat abba az irányba, amerre a közkórház található.

A város másik végén kiérve, Máté nagy tehetetlenségében elcsöndesedett. Csak befelé morfondirozott:

— Hová visz még a veszett német . . . Má' csak meg tudnám valahogyan állitani ütet . . . Letöröm, le én a németet . . . s nyult is már az ülés alá a botja után. Igy hátulról nem is utolsó ütés esnék . . .

— Ohó Máté, várjunk — inti önömagát. Abból még nagyobb baj lesz. Masiniszta nélkül mit kezdek én evvel a sátán szekerével: kifut velem a világból, árokba dönt, nyakamat szegi. Ejnye, ejnye: kellett ez neked ember? . . .

És az auto eközben már valahol a harmadik falu határában törtetett. Tán meg sem is állana még, a harmadik vármegyénél sem, ha a véletlen nem jő a sógor segélyére.

Az országut keresztezvén a vasuti vágányt, a sorompó épen le volt eresztve. Akarva, nem akarva, meg kellett hát állitani a gépet.

00000112

lott mellette, amiért megfelelő honóráriumot kapott. Hát ilyesmiért is lehet szidni valakit.

Mi legtermészetesebbnek elsősorban azt találnánk, ha Simon Sándor pert inditana Olasz Pál ellen, aki hitelt érdemlő tanuk szerint ellene a nehéz vádat emelte. A kettőnél is több tanu esküt alatt bebizonyitaná Olasz Pál vádját. Másodsorban azonban azt találnánk természetesnek, ha a városi tisztikar fordulna a valamenyiüket általánosságban érintő vád ellen, amire nézve bizony a közönség most már teljesen tájékozatlan s mindenesetre olyan embereket is gyanusit, a kik arra egyátalán nem szolgáltak rá.

A mindenek előtt való teendőnek pedig azt tartanánk, a mi az egész város közönségét egy csapásra megnyugtatná: *ha azok, a kik az ügyet elejétől végig pontosan, apróra ismerik, elmondanák a dolgot úgy, a hogyan van. Hiszen ma már egész sereg ember tudja, hogy miért vajudtak a hegyek s a városházán nincs már egyetlen ember, a ki töviről-hegyére ne tudná, hogy ki inditotta meg a lavinát, a mely annyi ember nyugalmát felháborította.* Minthogy mi magunk is több oldalról értesültünk már a furcsán fődözgetett ügy szálairól, elmondjuk az affér kiindulásának történetét főbb vonásaiban. Mindent nem mondunk el, a mit tudunk, neveket se említünk egyelőre — egészitsék ki ezeket azok, a kik szükségesnek tartják. Mi azt hiszük, hogy csak a közönség érdekét, a közügyét fogjuk szolgálni s ha talán takargatott titokról lebbentjük is föl a fátyolt, a közjó érdekét annál hathatósabban moziditjuk elő.

Miből kezdődött a kavarodás?

1909. juliusában Reé István főkapitány hivatalos helyiségében három nyilvános ház tulajdonos tárgyalt jogszerzés és jog átruházás ügyében. A kért engedélyt megkapták. És pedig nem a tanács utján, hanem Reé István főkapitánytól. (Ez volt Reé István inkriminált büne.) Egy városházi ember bemegy a főkapitány szobájába. Látja a tárgyalókat, tudja, hogy miről van szó s az asztalon lát egy csomó bankót is.

Kimegy . . . és megkezdődik a makkal való álmodás, hiszen gondolni mindent szabad: Nyilvánosház tulajdonosok, jogszerzés, átruházás, főkapitány . . . pénz . . . ?!? Azt nem keresi, hogy az a pénz kié, milyen célból van ott, hanem összeköttetését keresi az ott levő emberekkel. Az irigy ember igy szokott gondolkozni. Miért nem az övé a pénz, miért nem kap belőle annyit, a menynyire a foga fáj. De nemcsak gondolkozik, hanem beszél is, ugy hogy mások is meghallják, a kik nevetnek rajta és hecczelik.

Az ilyen dolog és beszélgetés bizonyára nyomtalanul elmult volna, egy napig se beszéltek volna róla, ha nem lép közbe egy ujságiró: Olasz Pál. Bizalmasan, az ujságiró bóhém jókedvével noszogatja belőle, hogy mi ujság? A többiek heccelik, ő pedig elvakkant valamit, megmozdit egy hópelyhet, a nélkül, hogy a későbbi lavinára gondolna. Esze ágában sincs, hogy az ujságiró agyában ez már egy rémes szenzáció körvonalait öltötte föl. Hiszen bizonyitani semmit se tud, ő csak embereket látott, meg pénzeket, a melyeknek összefüggéséről se a szemtanu, se a fültanu bizonysága nem áll rendelkezésére.

— Mennyi lehetett az a pénz?

— Lehetett vagy 200 korona.

Olasz Pál füzi a gondolatait tovább. Kérdezősködik másoktól is és mivel egy másik valaki szintén adott neki valamelyes nógatást, megirta a nagy szenzációt, megirta, hogy a nyilvános ház tulajdonosok Reé István főkapitányt 200 koronával megvesztegették. A város közönsége felzúdul, mindenki beszél, gyanakszik, tervez, ő pedig boldog, mert hetekig, sőt évekig az ő szenzációjáról beszélnek.

A megakadás csak ott és akkor kezdődött, mikor a remélt nyilvános ház tulajdonosok nem állottak be koronatanunak. Ezekre ő egészen bizonyosan számitott, ezeknek pedig logkisebb szándékuk is nagyobb annál, hogy a t. szerkesztő úr dallamaihoz szöveget készitsenek.

Igy fuladt meg az egész szenzáció. Igy nem tudott bizonyitani Olasz Pál, igy szálta volna vissza az egész vádat, igy kért volna bocsánatot, ha megelégedtek volna vele, igy keverte bele ártatlanul Simon Sándor nevét, a mely áron ő megszabadult a büntetés sulya alól.

Csodáljuk, nagyon csodáljuk, hogy a dolog részletes ismerői miért félnek ennek az ügynek a megismertetésétől? Hiszen a mint leirtuk, itt csak egy bünös van, a szenzációra éhes ujságiró, ki azonban már szerencsésen ki is bujt a vád következményei alól. Hiszen a közönség nagyon szivesen megnyugszik abban, hogy itt nem aknamunkáról, nem tervszerűen szőtt koncmánybuktatásról van szó, hanem csak egyszerű elvakkantásról, a mit egy szenzációra éhes ujságiró a maga szakálára (a mi történetesen nincs is) fujt föl óriási disznóhólyaggá. Az esküdtszék nagyot ütött a disznóhólyagra az elfujta magát, és csak az illat maradt meg.

Hogy mi, ujságirók és ujságolvasók miért törjük a fejünket, miért boszankodjunk, miért kombináljunk miért gondoljunk arra, hogy itt valaki nyakának ki kell törni — azt egyátalán nem értjük.

Máténak sem kellett több. A másik pillanatban, mint a bokorból kizavart nyuló, ugratott át az alacsony ajtón. Orrával ért ugyan a földre, de azon mód lábra kapott s uccu, vesd el magad! Vissza a város felé!

Csak egy jó kőhajitásnyira állott s fordult meg egy fujásra. Mig néhány jó kivánságát a németnek vissza nem adresszálta:

— Gyüjjön rád a nyavalya! Veszett német. A büdös masinádon törd ki a nyakad. Meg se tugy állani, ameddig a lélek ki nem száll belüled! Engem többet rá nem kapsz, — s azzal loholt tovább. Még némiképp hálálkodott is a véletlenen, hogy az a sorompó megmentette.

A nagy loholásban azután nem is hallotta, hogy a gépkocsi hamarosan megint ott berreg ám a háta mögött. No mert a soffőr, akinek dolga szintúgy a városban volt, csak Máté meg tréfálására ment tul a városon. A sorompótól maga is visszafordult.

Csak a hangos tülkölésre fordult ijedten vissza Máté és ismerte föl az ő masináját. Első gondolata a megboszulás volt s kapott is izibe egy darab kő után, hogy hozzá vágja a némethez.

De bizony erre nem került a sor. Sőt a másik pillanatban követ eldobva, könyörgőre fogta Máté a dolgot, mert — uram fia! — a soffőr feltartott kezében az ő otifelejtett tarisznyájára ismert.

— Hű, a tarisznyám! Masiniszta uram, dobja le! — A soffőr sunyin röhögött rája.

— No ná, beim bekn!

Bizony, bizony, Máté most már ezt a német szót is azonnal megértette. Eléntötte egészen a keserűség.

Béke! Nohát, ne is légy addig békén, mig utöl nem ér az istennyila! . . .

Most aztán a magányos bús bandukolásban volt ideje elég elmélkedni Máténak. Persze, nem a fertál rész hijára nézvén. Mire ő innen vissza ér a városba addigra rég elvégzik a törvényt a sógorék. Hanem a sok keserűség fölött, hogy lám elveszik a pőr, lesz egy csomó perköltség, egész nap kutyagolhat és még a tarisznya is oda veszik.

— Áj, aj. Csak má' azt ne feledtem volna ott. Négy hatosom is vót pedig benne. Abbiz tellett volna a déli „cúg"ra egész hazáig, egy kis itaira, falni valóra. Most étlen, szomjan, öreg este lesz mire beérek. Odahaza meg a csúfúnak a népek, ha meg tudják . . . .

Ez az elcsúfolás bántotta aztán az egész uton. Végére is ugy eszelte ki, hogy a kérdezőknek — majd ő áll feljebb — hetykén fogja oda vágni, hogy olyan fájn egy uri mulatság volt a masinázás, hogy juszt se szállt le rúla, ameddig magától meg nem állott. És ha elgyün a falúba a röpülő masina, hát ő még azt is megpróbálja. Mert ő már olyan ember! Amint azonban a falu végi útkaparo házához ért késő délután, ugyan csak korholta önmagát.

— Na, Máté, itt sütötted volna meg a te szamár kobakodat azért a fáintos kitalálásér'! Köllött neked „büdös masina"! . . .

Igaz is. A tarisznya megkerült. Még azon estén hozta házhoz a „pógár". Ismerve azonban Máténak néha hirtelenbe csapó esze-keze járását, bárha többet tudhatott, csak annyit merészelt kockáztatni:

— Máté gazda, itt ám a ked tarisznyája. Egy masinás ember adta le a birónál. Hanem, ugy érzem, benne maradt a benzinszag . . .

— Hát ha olyan igen szaguhatnád, ki is verem az orrodbul mingyár . . .

És vasárnap az ivóban nagy garral magyarázta Máté a röpülős masinát a sunyin röhintő népnek. Mert ő azt is meg akarja próbálni.

Kövés.

UJDONSAGOK.

NAPTÁR.

„ 25. Nyomdászok jelmez-estélye, Magyar Király.
„ 26. Iparoskör tesestélye. Saját helyiség.
„ 27. Belvárosi Kath. Kör tesestélye. (Szent István terem.)

Egyházmegyei hir. A kultuszminister *Grieger Miklós dr.* volt besztercebányai egyházmegyei áldozópapot, a kit megyéspüspökünk a székesfehérvári egyházmegye kötelékébe átvett, a megüresedett bakonysárkányi plebániára a megyéspüspöknek bemutatta.

— **Nagyböjti szónok.** A székesegyház ez évi nagyböjti szónoka Vass József dr. theologiai tanár, a kiváló tudós és szónok lesz. A szónoklatok március 5-kétől kezdve vasárnaponkint d. u. 3 órakor lesznek.

— **Hymen.** *Varhga Elemér* mérnök ma tartja eljegyzését *Péntz Bözsike* kisasszonnyal, Péntz Lajos móri takarékpénztári igazgató bájos leányával.

Kalmár Béla a szabadkai hitelszövetkezet igazgatója hétfőn tartja esküvőjét Szabadkán *Halász Baby* urleánnyal, Halász Kálmán árvaszéki ülnök bájos leányával.

— **A muzeum egylet** mindinkább népszerűvé lesz városunk intelligens közönsége előtt. A csütörtöki felolvasó estély első száma Lauschmann Gyula dr. főorvos előadása volt, a ki — bármiről tart is előadást — mindig érdekes tud lenni. A csütörtöki értékes előadást a következőkben vázoljuk.

A felolvasás mindazon anyagot felölelte, a mely városunkból került elő az ős és a római kor emléke gyanánt. Igen érdekes volt az összehasonlitás, mely a vármegye és a város földjéből napvilágot látott őskori anyag száma között a vármegyének adja a tulnyomó többséget. Mig e különböző gyüjtemények és a Nemzeti Muzeum 154 darab kőkori tárgyat őriznek Fejérvármegye földjéről, addig székesfehérvári számazásu csakis kettő van. Az agyagipar tárgyai, és a virágzó kelta korszak bronz, arany ékszerei hasonló aránytalanságot mutatnak, és mig Ercsi, Érd, Vereb, Föveny, Ettyek, Nagyhörcsök, Lók, Hát van bronz és arany leletei nagy értékűek, addig ez a kor semmit sem tud felmutatni Székesfehérvár földjéből. A római korszakban, a mely Kr. e. 35-ben kezdődött és 375 ben ért véget a nyugati gótok hóditásával, Székesfehérvár Aquincumhoz tartozó kis falu volt Curta, mások szerint Herculia elnevezéssel. Ismertette a felolvasó a Nemzeti Muzeumban őrzött két római követ, a melyek közül az egyik 1860 ban, a másik 1815-ben került az országos gyüjteménybe, a püspökség udvarán fekvő, részint feliratos, részint diszitéseket mutató köveket, a Lechner ház udvarán kiszöbnek használt és már teljesen lekopott követ, majd áttért az ujra elpusztult kövek tárgyalására. A régi bástyatorony római kövének megemlitése

00000113

után alapos részletességgel ismertette azt a szép követ, mely a Madaras ház lebontásakor került napvilágra, avatatlan kéz azonban a Kereskedelmi Banknak fundamentumában adott neki helyet. A kő felirását a felolvasó dr. Kuzsinszky Bálinttal és dr. Polgár Ivánnal közösen tanulmányozta és az érdekes, majdnem rébusz számba menő szöveget a figyelmes hallgatóságnak megfejtette, tanulságos példát szolgáltatván, hogy a kövekről hogyan kell a töredékes szöveget kibetüzni.

Ssékesfehérvár római kori emlékeihez tartoznak még a Wertheim-ház falába illesztett kő, a Törvényház földjéből előkerült hatalmas méretü gabonatartó edény, mely a római uralom késő korszakából való, a barátok udvarán talált amphora és több római pénz, amelyeket a vármegyeház földjéből ástak ki. Ezen pénzeket Hadrian és Traján csaászár képe ékesiti.

Ezután Wertheim Pál tartott egy nagyon érdekes, sok tanulmányra és éles megfigyelésre valló előadást az érmek művészetéről. Wertheim Pálnak nagyszerü éremgyüjteménye városunk egyik nevezetessége.

— **A Jézus Szive templomára** adakozni kegyesek voltak:

Kelemen Béláné urnő	50 kor.
Balassa Sándorné urnő	10 „
N. N.	6 „
Ispaics István	5 „
Özv. Végh Ferencné	10 „

— **Halálozás.** Özv. Rainiss Mátyásné, a nemrég elhunyt Rainiss Mátyás városi főtanitó özvegye 72 éves korában elhunyt. Tegnap temették nagy részvét mellett.

— **A városi közgyülés tárgysorozata.** Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatósági bizottsága f. hó 27-én, hétfőn délután 3 órakor rendes közgyülést tart a következő tárgysorozattal: Polgármesteri jelentés. — A közoktatásügyi miniszter az Alaghy Dezső iskola alapitványért köszönetet mond. — Benkő József nyugdijazásával megüresedett irnoki állás betöltése. — Felirat a pénzügyminiszterhez az adómunkálatok határidejének kiterjesztése tárgyában. — Beregmegye átirata a 7 éven felüli menhelyi gondozottak költségének az állam terhére átvétele tárgyában. — Tanácsi javaslat a gyermekvédelem ügyében létesitendő intézményekről. — Hódmezővásárhely átirata a mértékhitelesitési dijak leszállitása ügyében. — Szepesmegye átirata a katonai előfogatok dijának felemelése tárgyában. — Ungmegye átirata a fegyverárusitás korlátozása és ellenőrzése tárgyában. — A felső leányiskolai szervezési szabályrendelet 17. §-nak megállapitása. — Steer György nyugdijazása. — A tanács nem javasolja, hogy a Halász-utca területéből háztulajdonosoknak terület eladassék. — A tanács elutasitani kéri az Elite kávéháznak azt a kérelmét, hogy üvegcsarnokát kibővithesse. — Mattesz Béla a mult évi kivonati dijak felét, 365 koronát kiutalni kéri. — A szinházi bérszerződés és ezzel kapcsolatban Szalkaynak 2000 k. szubvenció kiutalása. — A Torna Club a méntelep mellett versenypálya számára telket kér. — A belügyminiszter leirata, melyben Pollák Ármin felebbezésének elutasitásával a közgyülés ama határozatát hagyja jóvá, mellyel a Deák Ferenc-utcai iskola vállalkozójának a kötbért elengedték. — A nád árának meghatározása. — Tanácsi előterjesztés a vizvezetéki és csatornázási magas épitkezés művezetésére és kiviteli tervére Forbáth Imrével kötendő szerződés szövegéről. — A vizvezeték és csatornázás villamos hajtóerőnek berendezése. — A villamos hajtóerőnek még a fenti munkálatok létesitése előtti beállitásáról tanácsi előterjesztés. — A vizvezeték és csatornázás kiirási munkálatainak jóváhagyása és az ajánlatkiirásának elrendelése.

— **§. Az elfizetett 2000 korona.** Még 1909 nov. 1-én történt, hogy Belopotóczky József kir. adóhivatali pénztárnok 2000 koronát elfizetett. Abban a hitben volt a pénztárnok, hogy Kusovits Lajos vármegyei irodaigazgatónak adott többett 2000 koronával a neki járó összegnél. Kusovits ezt tagadta Belopotóczky pedig jogtalan elsajátitásért feljelentette az irodaigazgatót. A járásbiróság Kusovits Győzőt bizonyitékok hiányában felmentette, Ezután meg Kusovits pörölte be Belopotóczky Józsefet hatóság előtti rágalmazás miatt. Ezügyben f. hó 25-én délelőtt volt a tárgyalás a helybeli kir. járásbiróságon, amely Belopotóczky Józsefet felmentette. mert jóhiszemüen az állam pénzét kereste.

— **Teaestélyek.** *Az Iparos kör* 1911. febr. 26-án este 8 órakor tartja teaestélyét saját helyiségében, Részvéti jegy személyenként 80 fillér, melyre az érdeklődőket tisztelettel meghivja az elnökség.

A Vasutas Szövetség helybeli kerülete f. hó 28-án, farsang utolsó napján Deák Ferenc-utca 16. szám alatti helyiségében este 8 órakor teaestélyt rendez, melyre tagjait ezuton is meghivja a ker. Elnökség.

— **A Székesfehérvári takarékpénztár** február hó 25-én délután 3 órakor tartotta gróf Cziráky Antal elnöklete alatt 65 ik rendes évi közgyülését. A tárgysorozatot a közgyülés egyhangulag tudomásul vette, a felmentvényt ugy az igazgatóság mint a felügyelő bizottság részére megadta s határozatilag kimondotta, hogy a 19 számu osztalék szelvény 130 koronával folyó hó 27-től az intézet pénztáránál beváltatik.

Dr. Lauschmann Gyula indvitványa folytán a közgyülés által Deutsch Ignác elhunyt igazgatósági tag helyébe Deutsch Aladár választmányi tag, ennek megüresedett helyébe Heumann József, végül az öt tagból álló felügyelő bizottság egyhangulag ujból megválasztatott.

Ugyancsak Lauschmann Gyula dr. inditványára a közgyülés az igazgatósági elnöknek, az igazgatóságnak, a felügyelő bizottságnak, a választmánynak és a tisztikarnak eredményes müködésükért köszönetet szavazott.

— **Az elveszett fiu.** Annak idején mi is megirtuk, hogy Strasszer József 14 éves csőszi fiu, a ki Stern József táci malombérlőnél, mint kanászbojtár szolgált, a mult év december 4-én eltünt. Kétségbeesett szegény atyja azóta mint egy kisértet járta az egész környéket, sirva, nyöszörögve keresve egyetlen fiát. A malomcsatornát össze vissza kutatták, bejárták az egész környéket, hogy esetleg valahová elszökött a fiu, keresték Budapesten s az ország és megye minden helyén — nem akadtak nyomára. Egy soponyai ember azt a vallomást tette, hogy két héttel az eltünés után találkozott a fiuval a szabadbattyáni állomáson. Ez volt az egyik kombináció, a másikat a környékbeli nép találta ki, a mely a tél unalmas üres óráiban a rituális gyilkosság vádját fonogatta a titokzatos eltünés köré. Szerdán aztán nagy meglepetés érte a kutatókat. A táci malomnál favágók dolgoztak s véletlenül rábukkantak az eltünt fiu holttestére. Alig pár 100 lépésnyire volt a malomtól. Fejjel lefelé annyira benne volt az iszapban, hogy szinte alig valami látszott ki belőle. Valószinü tehát az első feltevés, amit annak idején mi is megirtunk. A száj- és körömfájás miatt a cselédek tej helyett teát kaptak, a melyhez rumot is adtak. A fiu nagyobb porciót nyelhetett le a tüzes vizből, a mely megártott neki. A csatorna parton leült — erre mutat a ruhája helyzete — beleszédült a vizbe, illetőleg a sárba és nem birt belőle kievickélni. A hivatalos vizsgálat csötörtökön a helyszinén járt és megállapitotta, hogy a fiu szerencsétlen haláláért senkit sem terhel a felelőség.

— **A lejtőn lefelé.** Még élénken emlékezhetnek olvasóink egy rosz utra tért helybeli diáknak Szombati Ágostonnak az esetére. Ez az elkényeztetett, nagyzási hóbortban szenvedő ifju, mint a helybeli Felső Kereskedelmi iskola I. osztályu tanulója Pék Károly helybeli cipészmesternél volt ellátáson. Pék a mult évi december 2 án 944 koronát kapott postán s ezt a pénzt a szekrényece zárta. Szombati Ágoston is tudott erről s midőn aznap délután 1 órakor az iskolából hazament, feltörte a szekrényt, onnan a pénzt kivette és felment Budapestre, ahol 5 korona kivételével a pénzt 2 hét alatt elköltötte. A kir. törvényszék ma délelőtt tartotta meg ez ügyben a bünügyi főtárgyalást, amikor is Szombati Agostont 6 hónapi fogházra itélte és a vizsgálati fogsággal az itéletbőlből 2 hónapot kitöltöttnek vett. Érdekes, hogy a tolvaj a zsebjében talált tárgyakat a kártérités fejében sem akarta Pék Károlynak odaadni. A biróság ezt azonban a fiu akarata ellenére elrendelte.

— **Halálos szerencsétlenség.** Laky János fehérvárcsurgói lakos tegnapelőtt éjjel kocsijával hazafelé tartott. Az uton azonban elaludt és a község közelében az utról kocsijával egy mélységbe zuhant. A szerencsétlen ember ott lelte halálát, a kocsidarabokra zuzott, a lónak egy kis sántitáson kivül semmi baja.

MEGÉRKEZETT a sörök királya: a **Salvator-sör,** mely frissen csapolva naponta kapható egyedül a **Magyar Király** szálloda összes helyiségében. Számos látogatást kér: *Barnai Ignác* szállodás.

SZINHÁZ.

Csütörtök 1911 febr. 23.

Monna Vanna. Sándor Julia jutalomjátéka. A Monna Vannát régóta vártuk s csütörtökön beláttuk, hogy minálunk valóban nagyon nehéz előadni. Kovács Lajos Guido, a pizai parancsnok nagy és nehéz szerepét játszotta. Bizony kimeritette, hiszen az előadásnak körülbelül háromnegyed része az ő vállain nyugszik. Déri a riválisa mint Prinzivalle, pompásan játszotta a zsoldos kapitány szerepét. A darab tárgya egyébiránt az, hogy a zsoldos kapitány csak akkor hajlandó az ostrom alól fölmenteni a már éhező Pizát, ha a parancsnok felesége Monna Vanna éjjel meglátogatja. A férj kétségbeesve tiltakozik, felesége áldozatáért. A Monna Vanna természetesen Sándor Julia volt. Nagyon szivesen elismerjük, hogy királyian szép volt bájos és imponáló volt. A második felvonásban pedig, gyönyörüen játszott s teljesen elragadta a közönséget. Hogy nagyobb hatást nem voltak képesek elérni, első sorban a darab nagy, szinte leküzdhetlen nehézségeinek tudjuk be. Vértes Mihályt nagyon szivesen dicsérjük szép játékáért.

A közönség lelkesen tüntetett a bájos drámai hősnő mellett és pompás virágokkal lepte őt meg.

Péntek, február 24.

Hercegkisasszony. Lehár operettje. Bemutató előadás. A termékeny Lehár, aki minden évben meghozza a maga páros ajándékát a szinművészet oltárára, ha nem érte is el a Cigányszerelem nivóját, de annyi szépséget halmoz össze, a mennyit egész sereg szindarabban még együttvéve sem találunk. A meséje bájos. Egy balkáni rabló (Érckövi) kinevezi magát Stavrosz hercegnek. A leányát (Kovács Hanna) ugy nevelteti, mint hercegkisasszonyt. Ebbe beleszeret egy amerikai kapitány (Iványi) aki megfogadja, hogy elfogja a rablólovagot. A rablólovag azonban a sziklái közt elfog egy nagy angol társaságot, köztük a saját bankárját (Kovács) a feleségével (Miklósi) és leányával (Lónyai). Végül mégis a rablólovag kerül fogságba, a mikor kiderül a titok, a fiatalok beeveznek a boldog házasság révébe.

A darab erőssége persze a zenéje. Nem is annyira operett, mint inkább opera. Sok reminiszcenciával, de fölmelegitve is sok bájossággal. A játék sulya elsősorban Érckövi vállára nehezedik, kit ujra örömmel látunk a szinpadon. Szépen, gyönyörüen énekelt, ha talán itt-ott fáradt volt is, a hatás nem maradt el és ha a méltóságos koturnusait nem viselné állandóan, még nagyobb lett volna a hatása. Kovács Hannát nem is láttuk még ilyen kedvező szerepben. Az éneke igen szép volt s a játéka sem maradt mögötte. Teljes elismerés illeti Miklósi Margitot, a ki végesvégig a derültség forrása volt. Pompásan játszott Lónyai, Bátori, Vértes szóval az egész oly hatást keltett, a melyet bizonyára ujra meg ujra követelni fog a fehérvári közönség. A bajadérok kackiásan hóditó össztáncát azonban elengedtük volna.

Egyben megvigasztalhatjuk lapunk szinházlátogató közönségét, hogy a szezonnak március 6-án nem lesz még vége. Szalkai és dicsőségben edzett truppja husvét vasárnapig fognak bennünket boldogitani.

00000114

Szivesen felhivjuk olvasóink figyelmét *Déri Béla* szombati jutalomjátékára. Déri Béla vérbeli játéka, nagy szórgalma, szympatikus, imponáló megjelenése régóta a fehérvári közönség kedvencévé tette. Mi hisszük, hogy a közönség méltányolni fogja Dérinek ezen kiváló tulajdonságait s a szombati jutalomjáték egyszersmind a közönség rokonszenvének visszatükrözése is leend. Déri egy bájos vigjátékban lép fel.

Heti műsor:

Vasárnap: d. u. Herczegkisasszony.
„ este Czigány szerelem.
Hétfő: Postás fiu és huga. Zóna.
Kedd: Lumpácius vagabundusz. Megforditott szereposztás. Bolond estély.
Szerda: Medikus.
Csütörtök: Ugyanaz.
Péntek: Koldus gróf. Zóna.
Szombat: Ismeretlen táncos, Déri Béla jutalomjátéka.

Szerkesztői üzenetek.

Türelmetlen. Csak lassan! Ön nagyon jól tudhatná, hogy Rómában nem szokták a dolgokat elhamarkodni. A püspöki kinevezéseket is latolgatni szokták, még pedig nem rövid ideig. Hogy a végleges eredmény mi lesz? — ki tudná? Hiszen a budapesti lapok már hónapokkal előbb megirták, hogy Csernoch János megy Kalocsára, Széchenyi Miklós gróf Nagyváradra, Glattfelder Gyula Győrré és Andor György dr. Szombathelyre. A mi ugynevezett „beavatott forrásunk," „a melynek jólértesültségét senkinek sincs joga kétségbe vonni" a következőket ujságolja nekünk:

Csernoch János nem megy Kalocsára, mert Rómában azt mondták, hogy folytassa dicséretesen a csanádi egyházmegyében azt, amit dicséretesen megkezdett. Amint hogy igaz is. És Temesvárról épen ugy lehet a püspöki kar szószólója a politikában, mint Kalocsáról. Amint hogy igaz is. Kalocsai érsek — a mi határtalan fájdalmunkra — *Prohászka Ottokár* dr. megyéspüspök lenne, akire nézve ez lenne a legtermészetesebb és legegyenesebb ut fölfelé s akinek a feje fölött még sem lehet csak ugy egyszerüen átnézni. Prohászka püspök fehérvári utóda *Andor György* dr. esztergomi praelátus kanonok, érseki irodaigazgató, a kiváló tudós lenne. *Glattfelder Gyula* dr. Szombathelyre menne, *Lányi József* dr. Nagyvárad helyett Győrött lenne megyéspüspök, mert *Széchényi Miklós* grófnak mégis csak sikerül a nagyváradi elvonulás.

Hát lássa, ezek a „legilletékesebb forrásokból szerzett" pletykák. Ha ujabbak lesznek, ujabbakkal fogunk szolgálni — mert ámbár mi mindig igen jól vagyunk informálva, de az apostoli szentszék és Őfelsége a mi megkérdezésünk nélkül szokta a püspöki székeket betölteni. Ön azonban legyen csak türelemmel.

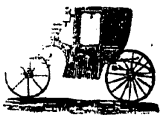

HIRTLING PÁL
ÉS FIAI
Motorerőre berendezett kocsigyártó telepe.
Üzlet: Tolnai-utca 16. **Székesfehérvár** Raktár: Simor-utca 35.

Raktáron tartok minden fajtáju kész ruganyos kocsit, kész korbákat, kerekeket és a hozzá tartozó farészeket.

Javitásokat u. m. kovács, bognár, fényező és nyerges munkákat jutányos — — — áron eszközöljük. — — —

HIRTLING KÁLMÁN
füszer, csemege, cukorka, kávé, ásványviz, bel- és külföldi borok és pezsgő különlegességek nagy raktára
Székesfehérvár Nádor-utca
a zirci templommal szembe, Krén vaskereskedése mellett.
Telefon 207 sz. Telefon 207 sz.

Idei friss gomba 10 dg. 30 fillér.
Idei friss Spárga a legolcsóbb napi árban.
Valódi szepesi virsli 1 pár 14 fillér.
Valódi debreceni kalbász 1 p. 32 fill.
Figyelem Világhirü **Prágai főttsonka** Figyelem Világhirü
10 dg. 58 fillér.
Naponta friss felvágottak, *tálak diszitése dijtalanul* a legfinomabb izléssel történik.
Naponta friss *Paternoi édes narancs* érkezik 5 drb. 20 fill.
A Tescheni világhirü tea vajgyár egyedüli helybeli elárusitója ½ K-o. 60 fillér.
Feltört fajdió állandóan kapható, 1 k-o 2 40 fill.
Olcsó árak és legpontosabb kiszolgálás.
Vidéki megrendelések a leggyorsabban intéztetnek el.

NIGRIN
(Fernolendt)
a legjobb cipőkrém
Mindenütt kapható!
A bécsi vadászati kiállitáson arany éremmel kitüntetve

Sürgöny! Hallatlan! Itt még soha sem volt! Mi 1500 koronát készpénzben és értékben ajándékozunk. E kép minden egyes megfejtőjének ezt az ajánlatot tesszük. Mindenki a ki a kereskedőt megtalálja és megjelöli annak egy akár férfi akár női 20 korona értékü órát adunk vagy kivánatra 15 korona készpénzt fizetünk. Feltétel: hogy minden beküldő egy megrendelést a Fortua imitált aranyláncra 1 kor. 75 fillér levélbélyeg kapcsán beküldjön. A megfejtés beérkeztét követi az értékek kiszolgáltatása. Minden küldemény a Patria Zentrale A. Seifert, Bécs, VII. Neubaugasse 39. sz. a. cimzendő.

Megrendelő neve: _____
Lakása _____ utca _____ házszám.

Drezdai Motorgyár részv.-társ.
Németország egyik legrégibb és legnagyobb motorgyára.

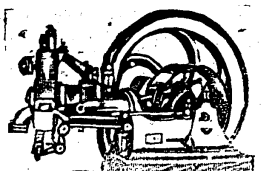

Szállit szakkörökben elismert legjobb gyártmányu
Benzin-, Nyersolaj, Gáz-, Petrolium-
motorokat és locombilokat
— valamint **szivógázmótorokat** —
MEGLEPŐ UJDONSÁG!
EGYETEMES GENERATORUNKKAL
a tényleges lóerő
óránként csak kb. 1 fillérbe kerül
Vezérképviselet:
Gellért Ignácz és Társa
Budapest, Teréz-körut 41, Telefon 12-91.
Legmesszebbmenő jótállás Kedvező fizetési feltételek

Épitkezési anyagok
u. m.: vasgerendák, tégla- és habarcsfelvonók, állványkapcsok, falkötővasak, valamint szerszámok és szerszámgépek, csövek, viztartányok, szivattyuk, emelőgépek, transmissiók, távirdadrótok bekeritéshez uj és használt állapotban legolcsóbban kaphatók:
Davidovics Jakab és Társa
Budapest, VI. Váczi-ut 11-a Nicholsongyár mellett.
Veszünk mindenféle gyárberendezéseket és ócskavas hulladékot.

00000115

Oroszlánvédjegyü frakkingek, gallérok, kézelők, hamerli magas és alacsony bőrkesztyük, lack és chevró báli cipők urak és nőknek, farsangi uri és női divat cikkek nagyválasztékban, olcsó szabott árak.

Knazovitzky Béla kamarai szállító
Székesfehérvár.

ZILZER MANÓ
férfi-, fiu- és gyermekruha raktára
Székesfehérvár, Szögyény-Marich-utca.
Állandóan nagy raktárón mindenféle
férfi-, fiu- és gyermekruhák
egyszintén
papi öltönyök, Ferenc József-kabát, köpenyek (havelok)
bőrkabátok, utazóbundák, raglan-feloltők, kabátok.

VÉDJEGY.
Az eredeti Singer-varrógépek valódi árusitó ezen védjegyről ismerhetők fel.
ERE DETI SINGER VARRÓGÉPEK
Az eredeti Singer-varrógépek valódi árusitói ezen védjegyről ismertetők fel.

FIGYELEM!
Azon varrógépek, melyeket más kereskedők árusitanak és forgalomba hoznak, mind a régi SINGER- és varrógépek utánzatai. Ezek természetesen nem eredeti SINGER-varrógépek s nem is a SINGER-varrógép részvénytársaságtól származtak, — miért is ügyeljünk a védjegyre, mert csak ezen védjegygyel ellátott varrógépek a valódi, eredeti SINGER-gépek.
SINGER Co.
varrógép részvénytársaság Bognár-u. 2.
— SZÉKESFEHÉRVÁR. —
Nádor-utca Töltényi-féle ház.

Székesfehervári utmutató.

Füszer:
FLITS PÁL FIA
füszer és csemege üzlete
Nádor-utca 4.

SZIGETHY TESTVÉREK
közvetlen kávébehozatala és füszer csemege kereskedők
Kossuth-utca.

Keresztény fogyasz. szövetkezet
Szögyény Marich-utca.
Fiók üzlet Zámoly-utca.

BRUZSA GYŐZŐ
füszer, festék és liszt kereskedő
Széchenyi-utca 58 sz.

IFJ. GRÜNSCHNEK JÁNOS
füszer-, liszt-, vegyeskereskedése
Szfehérvár, Halász-utca 1.

Cukrász:
BINDER GYULA
Városház-tér 5 sz.

Divat:
Keresztes Zsigmond
divat áruháza
Városház-tér.

FALVAY FERENCZ
úri és női divat
Kossuth-utca.

KOVÁTS ANTAL
úri és női divat
Városház-tér.

VARGA ISTVÁN
női szabó műterme
Jókai-utca 20 sz.

Singer Co. varrógép részvénytársaság
ajánlja eredeti varrógépeit
Nádor-u. Töltényi-féle ház.

Rehorska Vilmos
műfestő és vegytisztitó intézet
Üzlet: Haltér 1.
Telep: Tobak-utca 21 sz.

PAPP KÁROLY
utóda Szlatkovszky József
műselyem festő vegytisztitó intézete
Üzlet: Városház-tér 5 sz.
Telep: Palotai-utca.

AUERBACH JÓZSEF
mosó intézete
Jókai-utca 19 sz.

NAGY IGNÁCZ
mosó intézete
Lakatos-utca 10 sz.

Férfiszabók:
KISS ANTAL
Kossuth-utca 4 sz.

Cipészek:
POLLÁK REZSŐ
férfi és női cipész
Nádor-utca 7.

Fürdő:
ÁRPÁD-FÜRDŐ
Kossuth-utca.

Különfélék:
PETE GYULA
fényképész
Várkor-ut 28 sz.

KLÖKNER PÉTER
cs. és kir. udvari könyv, zenemű, papir és fényképező cikkek kereskedése.
Nádor-utca.

HEILMAN SÁNDOR
könykötészete
Szent Imre-utca 1.

HEIN MÁRTON
hengszerkészitő
Kossuth-utca 2 sz.

PAPP LÁSZLÓ
vaskereskedő
Szögyény Marich-utca 1.

IZINGER KÁROLY
szijgyártó
Kossuth-utca 5.

KÜMMEL BÉLA
mű és kereskedelmi kertészete
Kossuth-utca.
Telep: Kert-utca.

BAKOS JÓZSEF
kádármester
Malom-utca 6 sz.

KOVÁCS GYÖRGY
kocsigyártó
Fazekas-utca.

GERVEIN MIHÁLY
kovácsmester.
Készit mindennemü új és divatos kocsikat.
Vörösmarty-tér 1.

KŐNIG KÁROLY
késmüves és köszörüs
Városház-tér.

KŐNIG JÓZSEF
késmüves és köszörüs
Kossuth-utca 7.

Vendéglők és kávéházak:
BARNAI IGNÁCZ
Magyar Királyhoz czimzett kávéháza és szállodája
Nádor-utca.

Özv. Emhecht Gyuláné
Dréher féle sörcsarnoka
Bank-utca 1 sz.

GÁRDOS ZSIGMOND
„Korzó kávéház"
Nádor-utca.

IFJ. HÉJJ IMRE
Arany Ponty vendéglős
Haltér 3 sz.

KUNTLER JÓZSEF
beszálló vendéglős
Palotai-utca 33 sz.

Építők:
SZABÓ JÓZSEF
épitési irodája
Várkör-ut 43 sz.

Vanka Testvérek
ácsmesterek
Palotai-utca 71 sz.

STREIT JÓZSEF
ácsmester
Palotai-utca 57—59 sz.

KISS KÁROLY
épitési irodája
Szömörce-utca 10.

PEHAKKERANDRÁS
épitési vállalkozó
Csonka u. 9 s.

Asztalosok:
FÜSTÉR LAJOS
mű asztalos
Megyeház-utca 15 sz.

BODA GYULA
épület és butor asztalos
Lövölde-utca 12 sz.

Lakatosok:
KILI JÁNOS
épület és műlakatos
Ősz-utca 21 sz.

KOVÁTS JÁNOS
géplakatos műhelye
Haltér 9 sz.

Festők:
GERLITS JÓZSEF és FIA
szóbafestő és mázoló
Jókai-utca 2 sz.

Schmöltz László
cim-, szobafestő és mázoló
Vásár-tér 17. sz.

GUTMANN L. ÉS FIA
szoba, cim-cimer és fanemüfestő.
Iakik Kégl György-utca 7.

Temetkezés:
HERMANN KÁROLY ÉS TÁRSA
„Kegyelet" temetkezési vállalat
Kossuth-utca

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.

00000116